

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse

Datum:
2024-10-17

Diarienummer:
AMN-2024-00429

Handläggare:
Walaa Tammela

Avdelningens arbete med ungdomar och unga vuxna

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

1. **att** lägga informationen till handlingarna.

Ärendet

Enligt nämndens verksamhetsplan för 2024 framgår att uppföljning av olika verksamhetsområden presenteras månadsvis under 2024. I oktober redovisas avdelningens arbete med ungdomar och unga vuxna.

Beredning

Ärendet har beretts av arbetsmarknadsförvaltningen.

Föredragning

Enligt nämndens verksamhetsplan för 2024 framgår att arbetsmarknadsavdelningen ska redovisa sina verksamhetsområden månadsvis under 2024. I oktober redovisas avdelningens arbete med ungdomar och unga vuxna.

I **bilaga 1** presenteras hur avdelningen arbetar med ungdomar och unga vuxna genom flera insatser för att främja deras väg till arbete eller studier samt förhindra långvarigt utanförskap. I oktober 2024 var 246 unga vuxna mellan 18–29 år varav 129 kvinnor och 117 män, inskrivna hos avdelningen.

Målgruppen Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Avdelningen arbetar med gruppen UVAS, dessa personer har haft låga arbetsinkomster och saknar studiestöd. I Uppsala finns cirka 3 439 UVAS, enligt statistik från 2022.

Avdelningen arbetar för att identifiera och stödja denna grupp genom samverkan med flera aktörer på lokal, regional och nationell nivå, vilket skapar bättre möjligheter att övervinna utanförskap.

Insatser och projekt

Arbetsmarknadsavdelningen har flera projekt och insatser som riktar sig till unga vuxna med olika behov:

- **Ung Intro** är en implementerad del av avdelningens verksamhet och riktar sig till unga vuxna mellan 19 och 29 år med psykisk funktionsnedsättning.
- **Projekt ISA** är ett samverkansprojekt för unga vuxna mellan 20–29 år som behöver stöd för att fortsätta eller återgå till studier och arbete.
- **Projekt ISabelle** riktar sig specifikt till unga kvinnor i kriminella miljöer eller i riskzonen för kriminalitet, med målet att hjälpa dem till arbete eller studier.
- **UJC Junior** riktar sig till ungdomar mellan 14 och 17 år och syftar till att öka deras förståelse för arbetslivet och studiemöjligheter.
- **Unga i vården** är ett projekt där ungdomar, särskilt från anpassad gymnasieskola och med problematisk skolfrånvaro, får arbetslivserfarenhet genom arbete på vårdboenden.

Samverkan med civilsamhället

Föreningar som Uppsala stadsmission, PermaKultur och Initia har fått medel från arbetsmarknadsnämnden för att bedriva lågtröskelverksamhet för unga vuxna med psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar, vilket ger målgruppen möjligheter till inkludering och att närma sig arbetsmarknaden.

Genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Studieförbundet samarbetar arbetsmarknadsavdelningen Föreningshuset Kontakten i Gottsunda, en mötesplats för unga vuxna där de kan få stöd kring arbetsmarknaden, utbildning och samhällsfrågor.

Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA)

Uppsala kommun är genom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) skyldig att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som varken studerar eller arbetar. KAA enheten inom utbildningsförvaltningen samarbetar med arbetsmarknadsavdelningen för att erbjuda stöd och vägledning till dessa ungdomar.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 17 oktober 2024
- Bilaga 1, Verksamhetsuppföljning arbetsmarknadsavdelningen oktober 2024

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Förvaltningsdirektör

Arbetsmarknadsförvaltningen
Verksamhetsuppföljning

Handläggare:
Moa Hast, Henrik Jansson

Verksamhetsuppföljning arbetsmarknadsavdelningen oktober 2024

I nämndens verksamhetsplan för 2024 framgår det att arbetsmarknadsavdelningen ska presentera sina verksamhetsområden månadsvis under 2024. I oktober presenteras avdelningens arbete med ungdomar och unga vuxna.

Arbetsmarknadsavdelningens arbete med ungdomar och unga vuxna

Nämndärendet redovisar insatser som är särskilt riktade till ungdomar och unga vuxna. 246 personer, varav 129 är kvinnor och 117 män, mellan 18–29 år är i oktober inskrivna vid arbetsmarknadsavdelningen. Därutöver arbetar avdelningen med ett antal projekt samt uppsökande verksamhet riktad mot målgruppen ungdomar och unga vuxna.

Ferie- och sommarjobb är en viktig del av arbetsmarknadsavdelningens arbete med ungdomar och unga vuxna. Den verksamheten redovisas separat i arbetsmarknadsavdelningens verksamhetsuppföljning i november 2024.

Unga som varken arbetar eller studerar

Gruppen unga som varken arbetar eller studerar benämns UVAS och omfattar personer mellan 16–29 år som under det aktuella kalenderåret haft arbetsinkomster understigande ett prisbasbelopp, 57 300 kronor 2024, och inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerade eller studerat vid SFI mer än 60 timmar. Till skillnad från Arbetsförmedlingens mått på ungdomsarbetslöshet, som omfattar unga som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen, ingår här även unga som inte aktivt söker arbete. Statistiken över unga som varken arbetar eller studerar kan därmed betraktas som det mest omfattande måttet på ungas utanförskap i arbetsmarknadssammanhang. I Uppsala kommun finns 3 439 unga vuxna varav 1483 kvinnor och 1956 män mellan 16–29 år som varken arbetar eller studerar, nyaste statistiken är från 2022.

Samverkan för att underlätta vägen till studier, arbete och en egen försörjning

För att skapa goda förutsättningar och möta de behov av stöd som finns, krävs arbete och bra samverkan mellan offentliga aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Arbetsmarknadsavdelningen samverkar med flertalet parter för att underlätta vägen till studier, arbete och en egen försörjning för ungdomar och unga vuxna. Utvecklad samverkan finns med Region Uppsala, Samordningsförbundet, andra nämnder och förvaltningar samt civilsamhället. Avdelningen deltar också i ett nätverk med 11 andra kommuner där frågan ständigt är aktuell.

Orsaker till utanförskap

Psykisk ohälsa, funktionsnedsättning och att vara utrikes född är några faktorer som påverkar risken för att hamna i ett långvarigt utanförskap. Socioekonomisk utsatthet och bristfällig skolgång är andra. Samtidigt samverkar de här faktorerna många gånger och förstärker varandra. Unga som varken arbetar eller studerar är en heterogen grupp, med individer som behöver olika typer av stöd för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Mål och budget och nämndens verksamhetsplan

En stor del av arbetsmarknadsavdelningens arbete svarar mot uppdrag 13 i Mål och budget gällande att öka andelen Uppsalabor som är självförsörjande. Arbetet med ungdomar och unga vuxna är en viktig del i det arbetet. Genom åtgärd 34 i nämndens verksamhetsplan säkerställs att utbildnings- och jobbcenter även arbetar uppsökande för att nå arbetslösa som idag inte tar del av nämndens öppna verksamheter. Ett flertal av insatserna för ungdomar och unga vuxna syftar just till att nå målgrupper som avdelningen annars inte når.

Genom att verka för att förebygga och bryta segregation och stärka den sociala sammanhållningen verkar avdelningen i enlighet med Mål och budgets uppdrag 27. En uppväxt i områden med lägre socioekonomisk status påverkar individers hälsa, utbildningsnivå och framtid på arbetsmarknaden. Genom att arbeta tillsammans för att minska orsakerna till segregation och ojämlika livsvillkor ökar alla invånares möjligheter till en bra framtid samtidigt som otrygghet och kriminalitet motverkas och kommunens attraktivitet ökar. Arbetsmarknadsavdelningen verkar för att verksamheter och insatser ska komma alla till godo samtidigt som skillnader i livsvillkor kompenseras och segregation motverkas.

Arbetsmarknadsavdelningen har en bred samverkan med civilsamhället. Genom föreningar tillgängliggörs fler rustande insatser för unga personer med betydande svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden, i enlighet med åtgärd 58 i nämndens verksamhetsplan.

Flertalet av insatserna som riktas mot ungdomar och unga vuxna handlar om att stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa, i enlighet med Mål och budgets uppdrag 32. Insatserna ska ge ett nära och effektivt stöd i syfte att fler ska nå egen försörjning snabbt, i enlighet med nämndens verksamhetsplan åtgärd 70.

Insatser för ungdomar och unga vuxna

Ung Intro

Ung Intro började som ett projekt men är idag en implementerad del av arbetsmarknadsavdelningen. Insatsen vänder sig till unga vuxna mellan 19 och 29 år som har en psykisk funktionsnedsättning och som vid start uppbär aktivitetsersättning från Försäkringskassan på grund av nedsatt arbetsförmåga eller som har ekonomiskt bistånd. Den unga ska själv vilja närma sig arbete eller studier, önska att bryta inaktivitet och social isolering samt ha förutsättningar att utveckla eller återfå sin arbetsförmåga. Genom Ung Intro får deltagaren utveckla färdigheter för att stärka tilltron till sin förmåga i arbetsrelaterade situationer och på så sätt öka motivationen till arbete och studier.

Personer som erbjuds stöd inom Ung Intro har ett omfattande stödbehov som inte kan tillgodoses av befintliga arbetsmarknads- och rehabiliteringsinsatser inom eller utanför arbetsmarknadsavdelningen. Stödet sker enligt Case management och utformas individuellt. Syftet är att personer med psykiska funktionshinder ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. En så kallad case manager är en koordinerande funktion med ansvar för att planering och adekvata insatser genomförs och följs upp med deltagaren. Utöver case management används bland annat motiverande samtal, Acceptance and Commitment therapy och att verka för ökad Self-efficacy som handlar om att utveckla deltagarens egen självförmåga genom att ha en tilltro till att man kan vara framgångsrik i de aktiviteter man utför. Fokus ligger alltid på att se och stärka förmågor samt att utgå ifrån att deltagaren är expert på sitt eget liv och därmed styr insatsen utifrån egna förändringsönsknningar.

Som en del i insatsen kan deltagaren vara ute i en förberedande träning exempelvis i avdelningens praktiska verksamheter eller hos de organisationer inom civilsamhället som nämnden samverkar med genom utvecklings- och projektbidrag, i andra upphandlade insatser eller på externa företag.

De flesta unga som deltar i Ung Intro har en eller flera diagnoser som på olika sätt kan försvåra inträde och etablering på arbetsmarknaden. Det är främst affektiv sjukdom, ADHD, autism och psykosjukdom. Det kan också röra sig om en kombination med intellektuell funktionsnedsättning som i sig är LSS-grundande och ger rätt till daglig verksamhet. Har individen biståndsbeslut om daglig verksamhet är det inte aktuellt med deltagande i Ung Intro.

Sedan projektet började att ta emot deltagare i slutet av 2018 har Ung Intro arbetat med 192 ungdomar och unga vuxna.

Projekt

Projekt ISA

Insatser i samverkan för unga i Region Uppsala, ISA, är ett samverkansprojekt med sex deltagande kommuner i regionen, samt Samordningsförbundet.

Målgruppen för arbetsmarknadsförvaltningens delprojekt är unga kvinnor och män 20–29 år eller yngre, om det finns särskilda skäl att möta upp i ett tidigare skede, som behöver stöd för att fortsätta sina studier eller återgå till studier eller arbete. Insatser ska ske enligt metoden Supported Employment som riktar sig till unga som befinner sig i ett utanförskap och arbetslöshet och behöver stöd för att komma ut i arbetslivet.

Supported Employment är en arbetsmetod som används i jobbcoachande yrkesroller. Den används för att stötta personer som möter arbetshinder. Det handlar om att ge ett strukturerat och individanpassat stöd i att finna, få och behålla ett jobb.

Förväntade resultat av projektet är att fler individer kommer i studier eller i arbete samt att fler individer slutför reguljära utbildningar på grundskole-, gymnasial och eftergymnasial nivå. De i projektet samverkande organisationerna ska bättre möta målgruppens samlade behov och gemensamt utveckla samverkan eller samarbete med individens förutsättningar i fokus. Kompetensen hos deltagande parter ska öka och utvecklas för att öka förutsättningarna för målgruppen. Projekt ISA ska bidra till minskad långtidsarbetslöshet för målgruppen och en ökad delaktighet i arbetslivet. Projektet ska motverka skolavhopp och förbättra målgruppens skolresultat.

När projektet avslutas ska det finnas en samverkansrutin mellan utbildningsförvaltningens arbete med det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) samt arbetsmarknadsförvaltningens arbete med kommunala arbetsmarknadsinsatser. Det ska finnas säkerställda övergångar mellan utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen. ISA ska också verka för ökad samverkan med Arbetsförmedlingen kring unga vuxna.

Projekt ISA har tagit emot deltagare sedan den 1 september 2023 och har ett år senare träffat 203 enskilda individer, varav 89 kvinnor och 114 män. I september 2024 är 65 personer inskrivna som deltagare i projektet, 31 av dem är i pågående studier, 6 är i arbete, 2 i praktik och 5 har deltagit i projektet genom att låta sig intervjuas om frågor kopplat till unga och arbetslöshet. Sedan projektets start har 138 personer avslutats från projektet. 16 personer har avslutats till arbete, 31 personer har avslutats till studier. 12 stycken har avbrutit av känd orsak som flytt till annan kommun eller eget önskat avslut. 14 personer har avbrutit av okänd orsak.

ISA är ett EU/ESF finansierat projekt som pågår fram till mars 2026.

Projekt ISAbelle

Den senaste tidens våldsvåg i Sverige har drabbat Uppsala hårt. För att vända utvecklingen behöver hela samhället bidra. Arbetsmarknadsförvaltningen behöver kraftsamla för att förebygga, förhindra och bekämpa kriminalitet.

Det nystartade projektet ISAbelle kommer att arbeta för att fånga upp unga vuxna i kriminell miljö eller i riskzon för kriminalitet i syfte att stödja individen till studier och arbete. Målsättningen är att målgruppen hittar gångbara och långsiktiga vägar till egen försörjning. Fokus i projektet kommer att vara unga kvinnor eftersom det i stort saknas arbetssätt för hur samhället ska hantera kvinnors relationer till brottslighet. Kunskapsbaserat arbetssätt och beprövade metoder ska användas i syfte att vända utvecklingen i utsatta områden och motverka rekrytering av unga till kriminella grupperingar.

Projekt ISAbelle kommer att utveckla samverkan med socialförvaltning, utbildningsförvaltning och andra aktörer som träffar målgruppen samt utveckla metoder och arbetssätt för att nå fram till målgruppen. När medarbetarna får kontakt med en person kommer fokus vara arbetsmarknadscoachning samt allmän samhällsvägledning. Individen kan stöttas i att tillsammans med medarbetare från projektet delta i förvaltningens ordinarie verksamhet, till exempel träffa en studie- och yrkesvägledare, träffa en utbildnings- och jobbcoach eller delta i jobbmässor.

Medarbetarna kommer fokusera på att lotsa individerna vidare utifrån de behov som framkommer. Denna process kan vara kortare eller längre utifrån individens behov. Kontakt med projektet kommer att pågå tills individen har en annan fungerade insats.

Förväntade effekter på sikt är att antalet invånare mellan 16–24 år som varken arbetar eller studerar ska minska. Förväntan är också att samverkan mellan för målgruppen relevanta aktörer ska öka och att målgruppens delaktighet i arbetsliv och utbildning ska öka så att vi når en ökad grad av självförsörjning via arbete.

ISabelle är ett delprojekt som tillhör ett samverkansprojekt som ägs av Region Uppsala. Projektet ska nå 100 deltagare. Regionalt kallas projektet ISA. 2.0 och är finansierat av Europeiska socialfonden. Projektet startar upp nu i oktober 2024 och avslutas i augusti 2027.

Projekt ISabelle svarar särskilt mot uppdrag 26 i Mål och budget, projektet syftar till att utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

UJC Junior

Fritid Uppsala driver projektet En Uppsalamodell av allaktivitetshus i Gottsunda som ska motverka och mildra effekterna av barnfattigdom samt motverka ojämlik tillgång till meningsfulla och strukturerade fritidsaktiviteter. Projektet är ett utvecklingsarbete kopplat till Uppsalas allaktivitetshus i syfte att stärka och utveckla organisation, metod och modell för samverkan kring barns och ungas delaktighet och fritidsaktiviteter i Gottsunda i Uppsala kommun. Inom projektet driver arbetsmarknadsavdelningen delprojektet UJC Junior där målgruppen är ungdomar mellan 14 och 17 år. UJC Junior har en deltidsanställd utbildnings- och jobbcoach som genomför aktiviteter med fokus på studier och arbetsmarknad. Det kan vara liknande stöd som ges till vuxna med stöd att skriva cv och personligt brev samt stöd i hur man söker sommarjobb eller extrajobb. Inom UJC Junior arrangeras också studiebesök på företag, inspirationsföreläsningar och workshops. Uppsala som studentstad lyfts fram genom besök på universitet och studentnationer för ökad kännedom om vad det kan innebära att läsa på högskola eller universitet. Deltagare får också lära sig om entreprenörskap och eget företagande.

Projektet finansieras med medel från ESF. Stödet riktar sig till områden som polisen definierar som särskilt utsatt område, vilket Gottsunda gjorde vid tiden för ansökan. Kultur-, idrotts och fritidsförvaltningen är projektägare och arbetsmarknadsförvaltningen driver delprojektet UJC Junior.

Projektet pågår mellan september 2023 och september 2026.

Unga i vården

Målgrupp för projektet är ungdomar inom anpassad gymnasieskola, ungdomar från kommunens aktivitetsansvar KAA samt ungdomar med problematisk skolfrånvaro.

Ungdomarna har sina arbetsplatser på ett antal vårdboenden i Uppsala kommun, arbetstiden är varannan helg samt vid lov. Ungdomen arbetar halva arbetsdagar med aktiviteter som brukarna uppskattar, det kan vara att spela bingo, läsa tidning eller bok, spela sällskapsspel, sång och musik, målning eller något annat kreativt. Ungdomarna går tillsammans med annan personal med på promenad med brukare eller deltar i andra utomhusaktiviteter. Ungdomarna kan också hjälpa till vid måltider eller baka. I verksamheten finns handledare inom ordinarie personal, därtill har ungdomarna stöd av en arbetsledare som själv är en ungdom som arbetat inom projektet en längre tid. 28 ungdomar har nyligen avslutat sin tjänst och 28 nya ungdomar började i september och arbetar till och med januari.

Projektet drivs av vård- och omsorgsförvaltningen och arbetsmarknadsavdelningen medfinansierar ungdomarnas lönekostnader. Projektet är under utvärdering.

Unga i vården svarar mot åtgärd 5 i verksamhetsplanen genom att rusta arbets sökande som står långt ifrån arbetsmarknaden och samordna nämndens arbete för varaktig försörjning med kommunkoncernens behov av bemanning och kompetensförsörjning. Det svarar också mot Mål och budgets uppdrag 14 som handlar om att utveckla arbetet för att fler elever ska välja yrkesinriktade utbildningar.

Lågtröskelverksamhet för unga vuxna inom civilsamhället

Arbetsmarknadsnämndens medel för arbetsmarknadsinsatser finansierar också föreningsbidrag till organisationer inom civilsamhället. En bidragsform är utvecklings- och projektbidrag inom samverkanslösning. Bidraget går till verksamhet som genom samverkan ska främja inkludering i samhällsgemenskapen, motverka arbetslöshet samt leda till att människor i utsatt position på arbetsmarknaden förbättrar sina möjligheter till arbete och studier. PermaKultur, Initia och Uppsala stadsmission har under 2024 beviljats medel för att erbjuda lågtröskelverksamhet till Uppsalabor. Målgruppen är främst unga vuxna med psykisk ohälsa och psykisk funktionsnedsättning som står långt från arbetsmarknaden. Verksamheten är öppen för alla Uppsalabor i målgruppen.

IOP Föreningshuset Kontakten

Studiefrämjandet och arbetsmarknadsnämnden har ett idéburet offentligt partnerskap, IOP, kring Föreningshuset Kontakten som är lokaliserat i Gottsunda kulturhus som ligger i Gottsunda centrum.

Målet med Kontaktens verksamhet är att deltagaren ska komma närmare studier eller arbete. Utgångspunkten är att de unga som besöker Kontakten ska uppmuntras att tänka självständigt och tränas i att omsätta sina idéer till handling.

IOP med Studiefrämjandet om Föreningshuset Kontakten är förlängt med tre år utöver ordinarie överenskommelse som gällde 2019–2022. IOP med Studiefrämjandet svarar mot uppdrag 27 i Mål och budget genom att förebygga och bryta segregationen och stärka den sociala sammanhållningen.

Kommunala aktivitetsansvaret KAA

Genom det lagstadgade kommunala aktivitetsansvaret, KAA, är kommunerna skyldiga att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år. I Uppsala kommun är KAA organiserat genom en egen enhet på utbildningsförvaltningen, som har det yttersta ansvaret för att samordna KAA.

KAA riktar sig till ungdomar från 16 år till den dag ungdomen fyller 20 år. Ungdomen ska ha fullgjort skolplikten men inte vara inskriven i gymnasieskolan eller motsvarande utbildning eller ha sysselsättning på annat sätt som arbete eller praktikplats. KAA erbjuder ungdomar motivationshöjande insatser som i första hand syftar till att påbörja eller återuppta en utbildning. I andra hand ska åtgärderna syfta till att ungdomen får en annan sysselsättning.

Att uppnå en fungerande samverkan kring unga i behov av kommunalt aktivitetsansvar är hela kommunens ansvar och därmed samtliga förvaltningars angelägenhet. Arbetsmarknadsavdelningen är delaktiga i ansvaret att göra det möjligt för dessa ungdomar att få det stöd som de behöver och har rätt till, det innebär att avdelningens medarbetare behöver ha kännedom om vad aktivitetsansvaret innebär och hur vi kan samverka med KAA-enheten på utbildningsförvaltningen.

Det finns en kommunövergripande samrådsgrupp och en arbetsgrupp för KAA där avdelningen är representerad. Projekt ISA verkar för att skapa en samverkansrutin mellan utbildningsförvaltningens arbete med det kommunala aktivitetsansvaret och arbetsmarknadsförvaltningens arbete med kommunala arbetsmarknadsinsatser.